

Obnovení rovnováhy ve vzdělávání: řešení potřeby hybridní výuky

Vyvažování digitálních a papírových výukových materiálů

ÚVOD

HLAVNÍ
ZJIŠTĚNÍ

VLIV TECHNOLOGIE
NA UČENÍ

PŘÍZPŮSOBNOST
KONCEPCE
ŠKOLSTVÍ
POTŘEBÁM VÝUKY

ROVNOVÁHA MEZI
TECHNOLOGIEMI
A VZDĚLÁVÁNÍM

METODIKA

DALŠÍ INFORMACE

EPSON®

Úvod

Žijeme v době překotného technologického pokroku a jeho důsledky pociťují i školní třídy. Interaktivní tabule, notebooky, online vzdělávací platformy a digitální nástroje se staly běžnou součástí celého vzdělávacího sektoru. Přesto je stále více důkazů, že tištěné výukové materiály zůstávají nadále zásadní a často jsou vnímány jako důležitější, než některé technologie.

UNESCO navíc zdůrazňuje, že rostoucí využívání propojených technologií ve vzdělávání prohlubuje některé typy nerovností ve společnosti a mnoha studentům hrozí zaostávání.¹

Pro lepší porozumění si společnost Epson nedávno objednala průzkum zahrnující názory více než 4 000 učitelů a 20 000 rodičů z celé Evropy (podrobnosti viz část Metodika). Výzkum se snažil pochopit, jak podle nich technologie ve třídě ovlivňují výsledky studentů. Díky tomuto výzkumu můžeme jasněji vidět některé výzvy, kterým čelíme, a příležitosti, které jsou k dispozici pro lepší podporu budoucnosti vzdělávání.

Hlavní zjištění

71 %

učitelů a 63 % rodičů chce ve třídách větší důraz na tištěné materiály, jako jsou učebnice a pracovní listy

86 %

učitelů a rodičů zaznamenalo pozitivní dopad používání tradičních tištěných učebnic a pracovních listů ve třídách

40 %

učitelů se domnívá, že notebooky mohou mít škodlivý vliv na učení

39 %

učitelů tvrdí, že používání notebooků ve třídách vede ke zhoršení čtenářských dovedností

Za podporu vyváženějšího využívání technologií:

Učitelé:

57 %

Rodiče:

52 %

Vliv technologie na učení

Zatímco vzdělávací systémy v Evropě i mimo ni integrují do výuky stále více digitálních nástrojů, učitelé, rodiče a zákonodárci se potýkají s otázkou, jak technologie nejlépe podporují učení. V mnoha třídách byl papír nahrazen notebooky a tablety a pera klávesnicemi.

A přestože tyto digitální nástroje nabízejí řadu výhod, rostou obavy, že jejich nadměrné používání může výsledky vzdělávání spíše brzdit než zlepšovat. Učitelé i rodiče si uvědomují roli, kterou hrají technologie v moderním vzdělávání, zejména pokud jde o spolupráci ve skupinách, avšak nejnovější výzkum společnosti Epson ukazuje, že přílišná závislost na digitálních nástrojích – konkrétně notebookech a tabletech – může vést k nedostatkům ve vzdělávání. Nyní se 40 % učitelů domnívá, že notebooky mohou mít škodlivý vliv na učení.

Přesněji u otázky na vliv notebooků na výuku uvedlo 86 % učitelů minimálně jeden problém. Téměř dvě pětiny (39 %) respondentů uvedlo, že zaznamenali zhoršení čtenářských dovedností, podle 27 % se snížilo pamatování učiva a 16 % vidělo souvislost se zhoršenými výsledky.

Jaký vliv mohou mít notebooky a tablety na výuku podle učitelů:

Zhoršení čtenářských dovedností

39 %

Omezení efektivního vedení vyučovací hodiny učitelem

21 %

Snížené pamatování učiva

27 %

Souvislost se zhoršenými studijními výsledky

16 %

Menší zapojení

25 %

Pokud jde o rodiče, 58 % uvádí, že řízení času stráveného u obrazovky se stalo náročnějším s rozšířením domácích úkolů založených na technologiích. Toto rostoucí napětí mezi domácím a školním využíváním technologií vedlo k volání po soudržnější strategii, v níž by digitální nástroje nebyly vnímány jako náhrada tradičního učení, ale jako jeho doplněk. Jde o nalezení rovnováhy mezi digitálními a papírovými výukovými materiály.

Ve skutečnosti více než 86 % učitelů a rodičů zaznamenalo pozitivní dopad používání tradičních tištěných učebnic a pracovních listů ve třídách. Téměř dvě třetiny (63 %) učitelů tvrdí, že zlepšují čtenářské dovednosti studentů, zatímco podle 47 % učitelů – a 42 % rodičů – tištěné materiály podporují lepší pamatování učiva.

Tyto zdroje jsou ceněny také pro svou schopnost přizpůsobit se různým stylům učení, přičemž 44 % učitelů a 46 % rodičů souhlasí

s tím, že lépe podporují různorodé studenty. Vzniká tak příležitost investovat do správné technologie, která tištěné materiály podporuje, nikoli nahrazuje.

Poznatky společnosti Epson odpovídají rostoucímu penzu akademických důkazů, že děti se lépe učí z papíru než osobních displejů.² Studie institucí, jako je švédská Karolinska Institute, zdůrazňují, že digitální nástroje jsou sice v některých kontextech prospěšné, ale pokud jsou používány nadměrně nebo nevyváženě, často učení spíše zhoršují, než-li by jej zlepšovaly.³

I když výzkum varuje před některými zásadními výzvami spojenými se zvýšeným využíváním technologií ve vzdělávání, rovněž poukazuje na příležitost propojit oba světy do hybridnějších výukových zdrojů, které slučují digitální a papírové materiály. Tohoto cíle však mohou rodiče i učitelé dosáhnout jen s podporou zákonodárců.

Přizpůsobení koncepce školství potřebám výuky

Vztah mezi zákonodárci a pedagogy byl vždy křehký. Učitelé se nyní obávají, že příslušní politici jsou neznalí situace ve třídách a nemají dostatečné kompetence, aby mohli vydat nejlepší doporučení ohledně technologií ve vzdělávání. Konkrétně 50 % respondentů si myslí, že tito politici nemají dostatečně blízko k výuce, aby mohli učinit nejvhodnější rozhodnutí.

Zákonodárci stanovují širší rámec pro vzdělávací standardy, financování a požadavky na učební osnovy

a při těchto rozhodnutích se často spoléhají na údaje na vysoké úrovni a obecné trendy.⁴ To může někdy vést k nesouladu mezi politickými iniciativami a realitou ve třídách.

Například rozsáhlé zavedení notebooků po celé Evropě po pandemii COVID-19 bylo považováno za nezbytný krok k překlenutí propasti v distanční výuce. Vzdělávací sektor byl přitom jedním z největších příjemců notebooků.⁵ Politici mohli ve spěchu přehlédnout jemné nuance potřeb studentů v tradičním

třídním prostředí, jako jsou různé styly učení, rozvoj porozumění textu a dlouhodobé uchování znalostí.

Výzva proto spočívá v nalezení rovnováhy mezi inovacemi a výukovými postupy založenými na důkazech. To vše musí být podloženo znalostmi těch, kteří stojí v první linii vzdělávání. Rodiče i učitelé často na vlastní oči vidí dopady politik zaměřených na modernizaci vzdělávání a jejich názory by měly být brány v úvahu.

Rovnováha mezi technologiemi a vzděláváním

Výsledky výzkumu zadaného společností Epson ukazují, že řešení nespočívá ve vyloučení technologií ze tříd, ani v přílišném spoléhání na ně, ale v nalezení správné rovnováhy a hybridním přístupu k výuce a učebním materiálům. Většina rodičů a učitelů (52 % a 57 %) preferuje model, v němž technologie nejsou používány samoúčelně, ale slouží ke zlepšení výuky a učení.

Je zapotřebí více investic do správných technologií, včetně tiskáren a interaktivních displejů pro spolupráci, aby bylo možné podporovat tradiční metody a lépe sladit vyvážený přístup. To studentům umožní rozvíjet kritické dovednosti v oblasti digitální gramotnosti a zároveň těžit

z kognitivních výhod, které tištěné materiály nabízejí. Cílem je vychovat generaci, která je nejen digitálně zdatná, ale také hluboce angažovaná a se silnými základními vzdělávacími dovednostmi.

Politici, výrobci technologií a jejich obchodní partneři musí spolupracovat s pedagogy, aby bylo zajištěno, že správné technologie budou integrovány způsobem, který výuku obohacuje, nikoli narušuje.

Řešením těchto výzev a chopením se příležitostí mohou společně vytvořit vzdělávací systém, který studenty vybaví nástroji a dovednostmi potřebnými pro budoucnost a zároveň zachová časem prověřené metody, které podporují hlubší porozumění a trvalé uchování znalostí.

Metodika

Výzkum zadala společnost Epson a provedla jej agentura Focldata prostřednictvím vlastní platformy integrované do online panelové sítě přes API. Od srpna do září 2024 bylo dotázáno celkem 4 239 učitelů a 20 690 rodičů (s dětmi ve věku 8–16 let) z 20 evropských zemí (jež jsou uvedeny níže).

Finsko: 1 028 rodičů, 243 učitelů

Švédsko: 1 005 rodičů, 216 učitelů

Norsko: 1 139 rodičů, 218 učitelů

Spojené království: 1 006 rodičů, 208 učitelů

Francie: 1 009 rodičů, 200 učitelů

Španělsko: 1 013 rodičů, 201 učitelů

Portugalsko: 1 009 rodičů, 203 učitelů

Litva: 1 008 rodičů, 210 učitelů

Dánsko: 1 054 rodičů, 205 učitelů

Nizozemsko: 1 127 rodičů, 225 učitelů

Belgie: 1 021 rodičů, 207 učitelů

Německo: 1 071 rodičů, 225 učitelů

Česká republika: 1 002 rodičů, 217 učitelů

Polsko: 1 032 rodičů, 203 učitelů

Slovensko: 1 004 rodičů, 231 učitelů

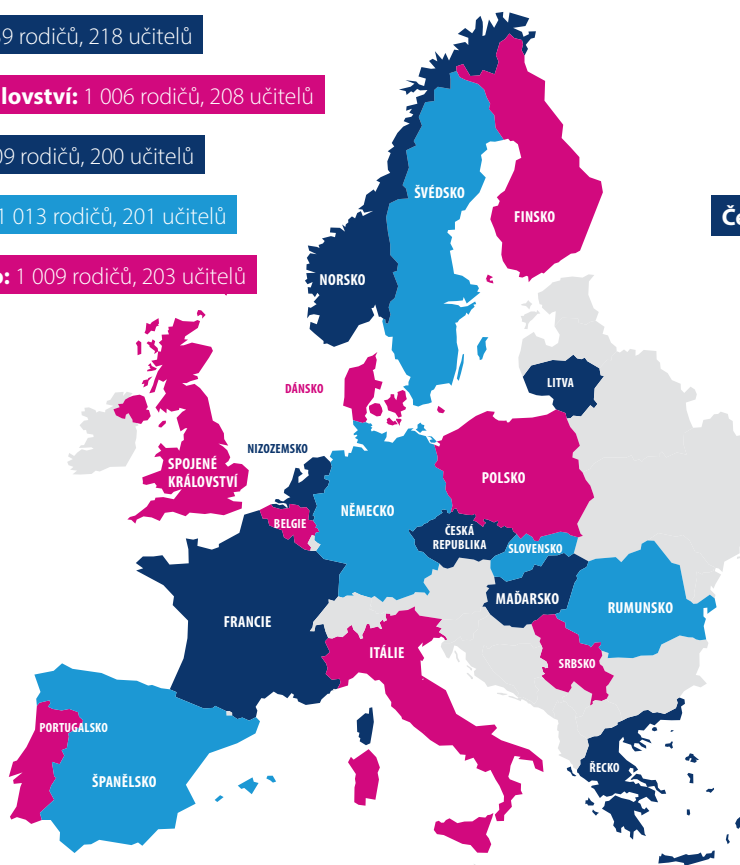
Maďarsko: 1 007 rodičů, 214 učitelů

Rumunsko: 1 008 rodičů, 207 učitelů

Srbsko: 1 060 rodičů, 200 učitelů

Řecko: 1 074 rodičů, 200 učitelů

Itálie: 1 013 rodičů, 206 učitelů

Respondenti uvedli, jak vnímají výhody a nevýhody digitálních nástrojů ve vzdělávání, a také své preference ohledně vyvážení technologií a tradičních výukových materiálů.

Další informace

Další informace o řešeních Epson pro vzdělávání naleznete na adrese

https://www.epson.eu/en_EU/verticals/business-solutions-for-education

1. UNESCO, *An ed-tech tragedy? Educational technologies and school closures in the time of COVID-19* (Tragédie technologií ve vzdělávání? Vzdělávací technologie a uzavření škol v době COVIDu-19)
2. Columbia University Teachers College, *Children Derive Deeper Meaning from Printed Texts Than Screens, According to New Brain Study from Teachers College, Columbia University* (Podle nové studie mozku na Teachers College, Columbia University děti odvozuji hlubší význam z tištěných textů než z textů na obrazovce)
3. The Guardian, *Switching off: Sweden says back-to-basics schooling works on paper* (Vypínáme: Švédsko navrácí základní výuku k papíru).
4. BERA, *Towards a mechanism for expert policy advice in education* (Vstříc mechanismu expertních rad ve výuce).
5. Microscope, *Education still spending on laptops* (Školství stále utrácí za notebooky)

EPSON®